

Asia: VN/18838/2024

Luonnos ympäristöministeriön asetukseksi uuden päästöttömän rakennuksen energiatehokkuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Johdanto

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta ympäristöministeriön asetukseksi uuden päästöttömän rakennuksen energiatehokkuudesta

Omakotiliitto on valtakunnallinen, sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, joka edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita Suomessa. Liitossa on yhteensä jäseniä lähes 70 000 (kotitaloutta) noin 230 paikallisessa jäsenyhdistyksessä eri puolella Suomea. Tarjoamme jäsenillemme neuvontaa ja ajankohtaista tietoa asumiseen liittyvistä aiheista, kuten rakentamisesta, talon huoltamisesta ja energia-asioista. Suomessa on lähes 1,2 miljoonaa omakotitaloa, joissa asuu noin 2,7 miljoonaa ihmistä, ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joita käyttää noin 2,5 miljoonaa ihmistä.

Taustaa

Omakotiliitto lausuu asiaan pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden ja kiinteistönomistajien näkökulmasta ja muistuttaa hallitusohjelman kirjauksista, että 1) EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa asukkaille ja kiinteistön omistajille ei tule asettaa kohtuuttomia velvoitteita, ja 2) Mikäli uusia velvoitteita tulee, varmistetaan, että kaikilla kotitalouksilla on mahdollisuus vastata sääntelyn tuomiin velvoitteisiin.

Omakotiliitto toteaa, että EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin tavoitteet edistää päästöttömyyttä ja mahdollisuudet lisätä rakennusten energiatehokkuutta ovat haastavia toteuttaa samanaikaisesti. Jos lähtökohtana on ensisijaisesti edistää päästöttömyyttä, direktiivin toimeenpanossa toimien tulisi kannustaa ja ohjata tähän suuntaan. Toissijaisesti tulisi kannustaa energiatehokkuuden parantamiseen. On muistettava, että Suomen olosuhteissa on rakennettu hyvin pitkään erittäin energiatehokkaasti verrattuna muuhun Eurooppaan. Siksi on otettava Suomen erityisolosuhteet huomioon vahvasti ohjatessa uusien pientalojen rakentamista tulevaisuudessa.

Tiivistelmä

Omakotiliitto kannattaa lähtökohtaisesti tavoitteita parantaa energiatehokkuutta ja siirtyä käyttämään päästöttömiä lämmitysmuotoja. Omakotiliitto huomauttaa, että uudet pientalot ovat jo erittäin energiatehokkaita ja niihin valitaan uusiutuvaa energiaa käyttäviä lämmitysmuotoja, kuten lämpöpumppuja.

Perustuslain 19 § mukaan julkisen vallan tehtävänä on tukea asumisen omatoimista rakentamista. Kiinteistönomistajille ja erityisesti maallikkorakentajille, kuten Omakotiliiton edustamille pientalo- ja vapaa-ajan asukkailla, tulee olla mahdollista valita jatkossakin toimet talotyyppi ja kohdekohtaisesti tarpeensa mukaan. Uusilla asetuksilla ei saa aiheuttaa kohtuuttomia lisäkustannuksia eikä estää kuluttajia omatoimisessa rakentamisessa. Omakotiliitto kannattaa, että loma-asumiseen suunniteltava pientalo on jätetty laskennan soveltamisen ulkopuolelle.

Kuluttajille tulee jatkossakin olla mahdollista toteuttaa omatoimista rakentaminen kohtuullisin kustannuksin ja ilman raskasta hallinnollista taakkaa tai vaatimusta lukuisien erityisasiantuntijoiden hankkimisesta. Lainsäädännön tulee olla ymmärrettävää myös maallikkorakentajille.

Toimeenpanossa tulee noudattaa teknologianeutraaliuden periaatetta eikä suosia tiettyjä ratkaisuita. Lisäksi joustomahdollisuudet tulee ottaa täysimääräisesti käyttöön Suomessa myös uudisrakentamisen osalta. Omakotiliitto muistuttaa, että korkeat alkuinvestointikustannukset voivat rajoittaa kuluttajien mahdollisuuksia valita tarpeitaan vastaavia vaihtoehtoja, vaikka asumiskustannukset laskisivat käytönajalta

Uudistus tulee olemaan merkittävä ja kuluttajille tulee viestiä selkeästi ja tarjota neuvontaa ja esimerkiksi työkaluja kuten energialaskureita, päästölaskelmia sekä muita omatoimista rakentamista tukevia sovelluksia kotitalouksille.

Omakotiliitto pitää tärkeänä esityksen periaatteen mukaan, että energiatehokkuutta parannetaan huomioiden kustannusoptimaalisuus ja huolehtien direktiivin kirjauksen ”kun toiminnallisesti, taloudellisesti ja teknisesti mahdollista” toteutumisesta käytännön tasolla.

Omakotiliitto pitää tärkeänä, että Suomen lainsäädäntöön ei kirjata yksityiskohtaisesti liian tarkkoja määräyksiä, vaan sääntelyä toimeenpannaan ylätasolla ja jätetään mahdollisuus eri tavoin saavuttaa energiatehokkuuden parantamisen tavoitteet. Omakotiliitto katsoo, että on vielä keskeistä käydä läpi direktiiviin teksti ja varmistaa, ettei tehdä liian mutkikkaita tai direktiivin ylittäviä säädöksiä Suomeen. Materiaalinkäytön osalta on myös muistettava, että lisävaatimukset voivat kasvattaa hiilipäästöjä, kun tavoitteena on vähentää niitä.

Omakotiliitto toteaa, että päästöttömän rakennuksen määritelmä, energialaskentojen ja päästölaskelmien monimutkaisuus voi lisätä kuluttajalle hallinnollista taakkaa ja tarvetta asiantuntija-avulle. Määritelmiä tulisi vielä tarkentaa ja selventää, jotta tekstissä on johdonmukaisesti käytetty samoja termejä. Esimerkiksi uusiutuvan ja päästöttömän energian vaatimus jää epäselväksi maallikolle.

Omakotiliitto kannattaa, että loma-asumiseen suunniteltava pientalo on jätetty laskennan soveltamisen ulkopuolelle.

Muutamia pykäläkohtaisia huomioita

1 § Omakotiliitto kannattaa, että soveltamisalan ulkopuolelle jää rakennukset, joiden hyötypinta-ala on alle 50m². Asetusta tulisi soveltaa vain luvanvaraisissa kohteissa.

2 § Määritelmistä tarvitaan selkokielistä neuvontaa kuluttajille, jotta he rakennushankkeeseen ryhtyessään ymmärtävät lainsäädännön termit.

3 § Päästöttömyyden vähimmäisvaatimuksista tarvitaan neuvontaa, jotta kuluttajilla on ymmärrys mitä näillä vaatimuksilla käytännössä tarkoitetaan.

4 § Samaan aikaan muutetaan sekä kertoimia että rajoja. Näiden muutosten yhteisvaikutuksia on vaikea arvioida, miten tämä tulee vaikuttamaan käytännössä luokan 1) Pientalot, kohdat a ja b -rakennushankkeeseen ryhtyvälle. Tarvitaan selkeää lisätietoa.

4a ja b § Omakotiliitto pohtii, miten uudet käytönaikaiset kasvihuonepäästöjen rajat vaikuttavat erikokoisiin pientaloihin ja onko niihin realistista päästä ilman kohtuuttomia lisäkustannuksia.

5 § Omakotiliitto pitää hyvänä, että aurinkosähkön – ja lämmön tuotanto otetaan huomioon E-lukulaskennassa.

6b § Omakotiliitto pitää kirjauksia aurinkosähkön, varastoinnin ja energiayhteisöjen hyödyntämiseksi hyvänä ja kannustavina aurinkoenergian optimoinnissa. Samalla muistutamme, että aurinkoenergian optimoimisen vaatimuksissa on noudatettava periaatetta ”kun sen on teknisesti, taloudellisesti ja toiminnallisesti mahdollista”. Samoin alueellisten erityistilanteiden huomioiden kuten esimerkiksi sijaintipaikkakunnan säävyöhyke tai tontin puusto sekä maasto voivat vaikuttaa, ettei aurinkoenergiaa ole mahdollista kustannustehokkaasti ottaa käyttöön.

7 § Omakotiliitto pitää tärkeänä kuluttajien neuvontaa koskien uusiutuvan ja uusiutumattoman primäärienergian laskemisesta, jotta kuluttaja tietää miten voi vaikuttaa valinnoilla pientalon energiakäyttöön.

19 § Omakotiliitto nostaa esille haja-asutusalueiden tilanteen ja mahdolliset haasteet uusiutuvan ja päästöttömän energian käytössä, joka asetuksen mukaan pitäisi olla määrältään vähintään E-luvun suuruinen. Haja-asutusalueilla ei ole välttämättä saatavilla esimerkiksi energiayhteisöitä tai tehokasta ja puhdasta kaukolämpöä. Haja-alueen asukkaille ei saa aiheutua kohtuuttomia kustannuksia tai hallinnollista taakkaa asiasta.

28 § Alapohjan osalta ollaan säätämässä raja-arvot. Omakotiliitto pohtii nostaako tämä perusteettomasti kustannuksia ja lisää materiaalin maa-ainesten tarvetta, jotka osaltaan voivat lisätä hiilijalanjälkeä.

29 § Kesäajan huonelämpötilan tarkastelun ulottaminen myös pientaloihin ja dynaaminen laskenta voi lisätä pientalossa kustannuksia, vaikka se voi myös lisätä käyttömukavuutta.

31 § Energiakäytön mittausvalmius: Omakotiliitto muistuttaa, että tästä ei tule aiheutua lisäkustannuksia vapaa-ajan asunnoille, joita ei ole tässä kohtaa rajattu pois. Kiinteistönomistajalla tulee olla mahdollisuus valita tarpeensa mukaan mahdollinen energiankäytön mittaaminen.

33 § 3 kohdassa huomiona, että lämpöpumppulistalle tulisi lisätä PILP-lämmitys, jolle tulisi valmistella hyötysuhdeoletus, koska kyse on ilmalämmityksestä, jossa hyödynnetään poistoilmalämmitystä.

Jatkamme mielellämme yhteistyötä tämän asian edistämiseksi.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander	Jukka Malila
toiminnanjohtaja	puheenjohtaja

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry